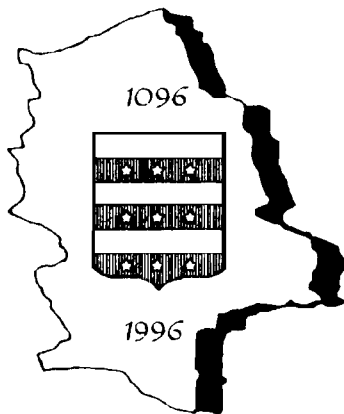

Heldergem 900 jaar, feestelijk geopend.

900 jaar Heldergem

Een initiatief van de Heemkundige Kring

Na twee jaar intense voorbereiding kon een tevreden voorzitter de bijna voltallige gemeenteraad, tal van prominenten en genodigden verwelkomen in de feestzaal van Huize Glorieux.

Na een pleidooi van Conservator-Archivaris van het stedelijk archief van Aalst, de heer Karel Baert, waarin hij vooral het belang van de gemeentelijke archieven onderstreepte, kon een gelukkige burgemeester in een poëtisch en nostalgisch getinte feestrede haar tevredenheid en waardering uitdrukken over deze realisatie van de Groot-Haaltertse Heemkundige Kring.

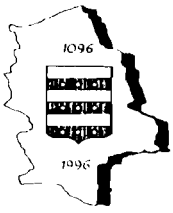
Onze vereniging, versterkt met (onmisbare) plaatselijke krachten, kon met de steun van het gemeentebestuur, van enkele belangrijke sponsors, van vele adverteerders en met de onvolprezen gastvrijheid van de Eerwaarde Zusters van Huize Glorieux een feestviering op het getouw zetten die velen het 'kleine Heldergem' zullen benijden.

Mevrouw Van Cauter en mevrouw De Cooman, de echtgenoten van de laatste twee burgemeesters van het zelfstandige Heldergem, Karel Baert en burgemeester Valentine Tas ontvingen een attentie en de eerste flesjes Sint-Amandusbier, speciaal gebrouwen naar aanleiding van het feestjaar. Nadien kon burgemeester Tas de tentoonstelling 'Een goedendag uit Heldergem' plechtig openen. Een gezellige receptie besloot deze uiterst geslaagde avond.

Zondag 3 maart was het de topdag op kerkelijk vlak. In een nokvolle kerk celebreerde Mgr. Luysterman, bisschop van Gent, de eucharistieviering.

Na de viering werd het een stormloop naar de tentoonstelling. Vele Heldergemnaren waren verbaasd nog zovele merkwaardige documenten over hun dorp te kunnen aanschouwen. De historische archiefstukken wekten bewondering, maar ook voor het talrijk én uniek fotomateriaal was de belangstelling enorm.

De Heemkundige Kring was bijzonder gelukkig, op zondag 10 maart om 20 u 23 de tentoonstelling te

kunnen sluiten met een bezoekersaantal dat de kaap van 2000 eenheden net niet bereikte.

De Heemkundige Kring blikte met tevredenheid en fierheid terug op de voorbije realisatie. Doch weinig rust is ons gegund. In september wacht reeds de voorstelling van 'Bijdrage tot de geschiedenis van Heldergerm'. Het wordt een belangrijk bibliografisch werk over tal van facetten van het Heldergermse verleden.

Zeven auteurs werkten samen onder de leiding van historicus Peter D'haeseleer om deze belangrijke bijdrage samen te stellen.

- *Voorgeschiedenis en Plaatsbeschrijving* - Peter D'haeseleer
- *Toponymie van 1500 tot heden* - William Minnaert
- *Heerlijkheden en grootgrondbezitters tijdens Ancien Régime* - Marc De Moyer
- *Grootgrondbezitters in de 19de eeuw* - Roger de Troyer
- *Napoleontische periode: WO I en WO II* - Geert Boelaert
- *Politiek, 17de eeuw tot heden* - Willy De Loose
- *Kerkelijk Leven* - Roger Cosijns
- *Onderwijs* - William Minnaert
- *Sociaal Economische schets* - Peter D'haeseleer
- *Verenigingsleven, vrije tijd en ontspanning* - William Minnaert

Het boek telt ongeveer 300 blz. en is rijkelijk geïllustreerd.

Bij voorinschrijving (tot 1/8): 950 fr., gewone uitgave

1300 fr., luxe-uitgave (linnen kaft - gouden opdruk).

Inschrijven kan via het HK-secretariaat,

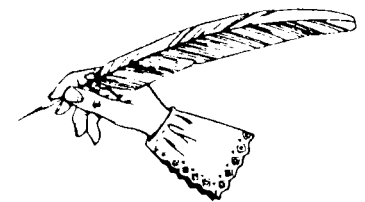
Droeskouter 12 te 9450 Haaltert - Tel. 053/83 30 86

en bij de bestuursleden.

En dit nog...het boek zal zeker vele uitgeweken dorpsgenoten interesseren !
Spelen onze leden van Heldergerm, naam en adres door van uitgeweken Heldergermaren? Oprecht dank.

de redactie

Enkele sfeerbeelden en indrukken neergepend in het gulden boek.

Uit de toespraak van de burgemeester :

“ Ondanks rampen en tegenspoed bleef het dorp duren...

*Het deelde geleidelijk ook in de groeiende welstand
in tijden van economische bloei, en evenzeer kwijnde het weg
in tijden van miserie en hongersnood.*

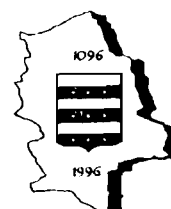
Maar het dorp bleef duren ...

*De hardheid van het bestaan heeft eeuwenlang
de Heldergermse mens gekneed tot een taaie dulder,
om het met de woorden van Streuvels te zeggen.
In de loop der tijden zijn velen uitgezwermd
naar andere streken, landen of continenten.*

Maar ze kwamen altijd graag terug,
ook al was het voor een kort bezoek

Ja, dit dorp zal duren...

Wij zullen ervoor zorgen en na ons zullen onze kinderen
en kleinkinderen ervoor zorgen dat dit dorp blijft duren.."

*Ik ben vandaag een tevereden Burgemeester
Mijn hartelijke gelukwensen met dit prachtig initiatief!*

Valentine Tas 1.3.1996

-----
*" Onze voorouders zijn de patriarchen uit het verleden.
Wij zijn de vertegenwoordigers van hun stoutste dromen "*

" Zeer volledige verzameling en prachtig uitgebeeld "

" De bewoners van de Processieweg vinden dit prachtig "

" Prachtige historische opbouw van een tentoonstelling "

" Schitterend werk, over gans de lijn "

-----
*" Van Harte proficiat en dank voor de rondleiding met deskundige uitleg
voor onze leerlingen "*

-----
*" Geen woorden genoeg om de Heemkundige Kring geluk te wensen,
't was Heldergem op zijn best "*

-----
*" Bedankt Heemkundige Kring, om aan de Heldergemnaren te doen aanvoelen hoe
groot hun eigenheid en verbondenheid met elkaar wel is "*

-----
*" Ik heb hier op deze prachtige tentoonstelling een deel
van mijn ' wortels ' ontdekt "*

-----
*" Mooie tentoonstelling. Een gebeurtenis die ontbrak,
was de laatste officiële trouwer op Heldergem "*

" Formidabel, Heldergem leeft ! "

" Een monument van creativiteit én inzet "

" Fantastische ervaring een familiefoto van ' Peken Dekker ' te vinden "

-----
*" 48 jaar, geboren en getogen in Heldergem.
Nooit werkte ik mee aan zo een prachtige manifestatie
met zo een gedreven groep, dank aan de HK "*

-----
*" Mijn ' roots ' liggen niet in Heldergem.
Mijn man is echter een geboren Heldergemnaar.
Nooit zag ik hem zo geestdriftig, als bij de voorbereiding
van de tentoonstelling..." (een fiere echtgenote)*

Onze voorzitter verwelkomt de genodigden.

Conservator-Archivaris S.A. Aalst, Karel Baert.

Burgemeester Tas tijdens haar gelegenheidstoespraak.

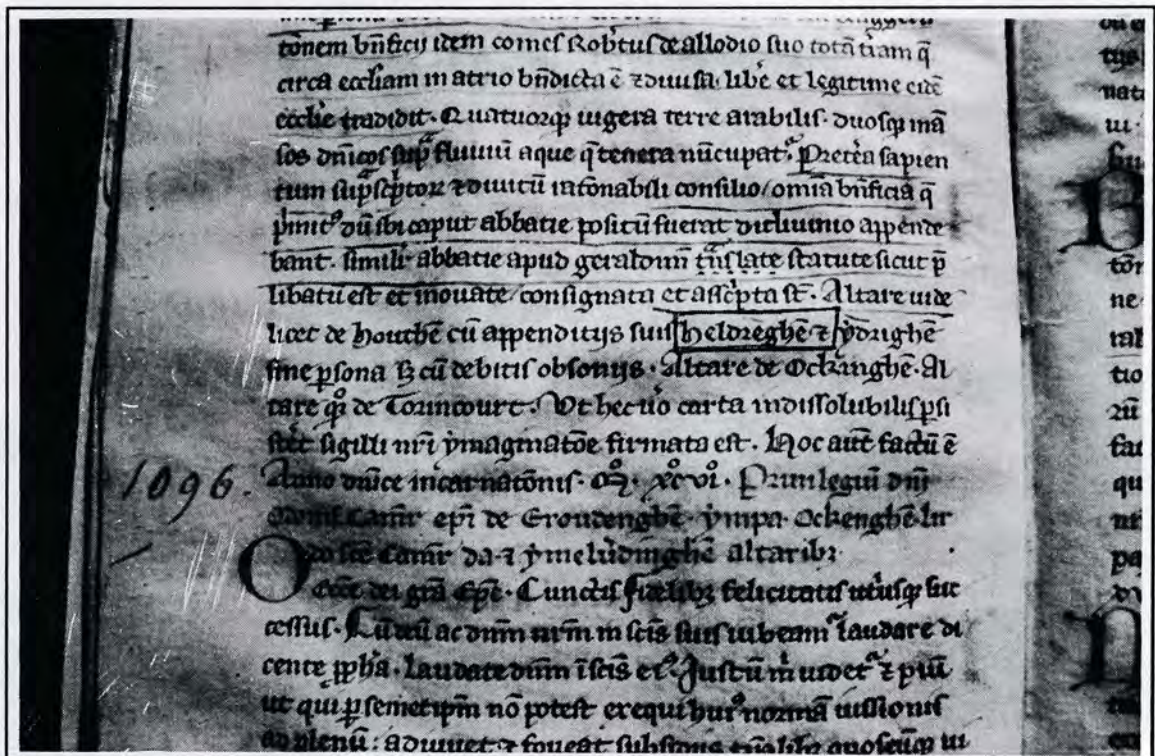
Geapprecieerd concert door Katrien Baeyens en Tom Deneckere.

Burgemeester Tas en Karel Baert ontvangen eerste flesje 'Amandusbier'.

Karel Baert, heemkundige Julien De Vuyst en archivaris Herman Van Isterdael.

Het 'cartelarium' waarin de dorpsnaam voor de eerste maal vermeld werd in 1096.

"Ik weet nog ..."

Geïnteresseerde bezoekers.

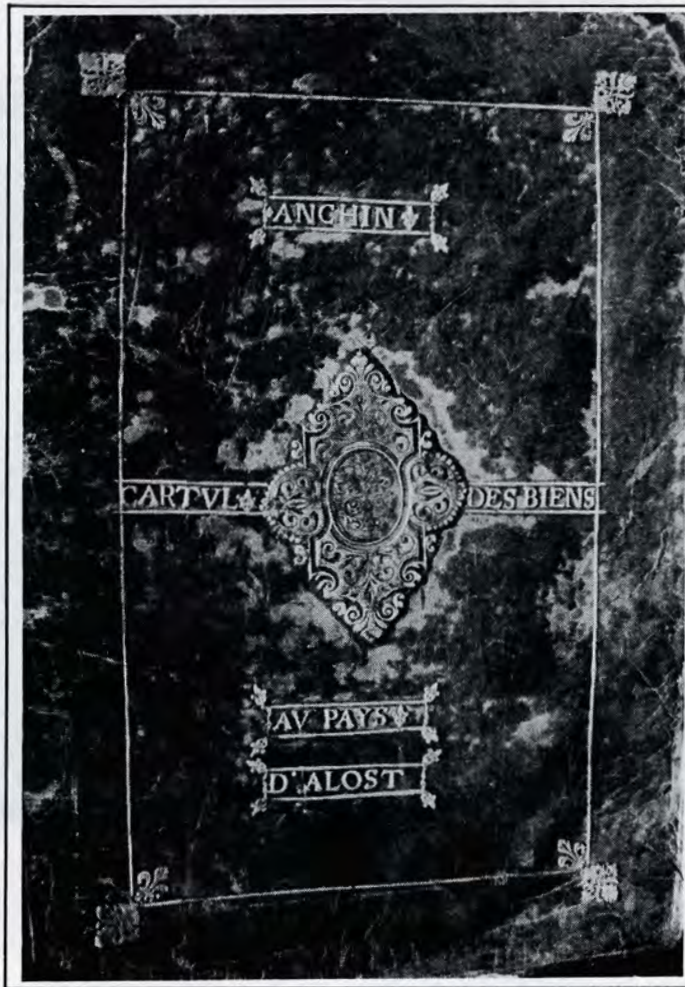

Herinneringen ..... vier leerkrachten (Juffr. Bea, Lutgarde, Valentine en Gilberte)

Teureden Zusters van Huize Glorieux.

Kaft van het boek met goederen van de abdij van Anchin, gelegen te Helderghem en omgeving.

Detail van één der goederenkaarten.

Schepen Michiels, schepen Impens,
raadslid Van Aelbroeck
en schepen De Braekeleer.

Nostalgie bij de "Leuvense stoof".

Een teureden werkgroep.

foto's:
Willy De Loose,
Chris Redant
Walter Minnaert

Herbergen van Groot-Haaltert in 1779

Ten jare 1779 werden op ordonantie van Hare Majesteit Maria Theresia van Oostenrijk inlichtingen verzameld betreffende de herbergen en brandewijnhuizen. De herbergiers van Haaltert, Kerksken en Denderhoutem kregen bezoek van de klerk en enkele notabelen der parochie en hun verklaringen werden opgetekend. In Helder gem dienden de herbergiers zich op 19 oktober 1779 "naer den Goddelijken dienst der misse in vierschare te compareren om aldaer hunne herberge over te geven".

Leyste vande herbergen, aubergien ende brandewijnhuysen

De welke bevonden worden binnen de prochien ende heerelijckhede van Haeltert ende Kerckken, geformeert bij bailliu borghe meester ende scepenen der voornoemde prochien ter adjunctie van hun lieden greffier signant, de welke hun hebben getransporteert inde naerseyde huysen ende herbergen, hier naer gespecificeert ende gedefigneert, dit omme te voldoen aen het tweede artikel van haere majestyts ordonnantie vanden 21e july 1779 nopende de herbergen, actum dezen 13e 8bre 1779.

HAELTERT

Baptist Duwez, herberg de Swaen

Alvoren ten huysen ende herberge van Baptist Duwez, filius Passchier, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen het voors. Haeltert op de Plaetse aende kercke, welckens uytgangbert verbeeld een swaen, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, aldaer geerigeert van oude end immemoriale tyden, zijnde ten zelve huysen oock een brauwerije.

Josephus Peleman, herberg den Hert

Bij Josephus Peleman, filius Gilis, woonende in zijn huys ende herberge van ouds genaemt den Hert, gestaen ende gelegen aende kercke

van het voors. Haeltert inden zuyden, welcken uytgangbert verbeeld heeft eenen hert het welke alsnu is ingetrocken, welke herberge aldaer van alle oude ende immemoriale tyden, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer is geerigeert geweest, alwaer hij Peleman heeft herberge gehouden tot mey lestleden ende van welck huys ende kelders hij een deel heeft verhuert aen Hendrick Pipar die aldaer nu brandewijn verkoopt ende alsoo den voorseyden Peleman nog geintentioneert is herberge te houden ofte te laeten bewoonen om herberge te houden, zoo is 't dat hij de selve alhier overgeeft.

Anthoon Meganck, zonder naam of uithangbord

Anthoon Meganck, filius Adriaen, woonende in zijn huys gestaen omtrent de kercke aende heirbaene leedende vande stadt Aelst naer

Geeraertsberghe, alwaer hij verclaert van omtrent mey lestleden brandewijn geschoncken te hebben met geen ander permissie als vanden ontfanger, zijnde zonder uythangbert.

Jan Baptist Ruysinck, herberg 't Vossengel

Jan Baptist Ruysinck, filius Adriaen, woonende in zijn huys gestaen ende gelegen binnen het voors. Haeltert in het gehuchte ten Bruele inden noorden vande kerke ter distantie van omtrent een half quartier vers, den welken verclaert dat het te zijnen voornoemden huysse van alle oude ende immemoriale tyden herberge heeft geweest met permissie vande edele heeren vande lande van Rotselaer, deze herberge genaemt het vossengel, ende dat hij met van alderheyligen twee jaeren geleden aldan geen herberge meer en heeft gehouden ende alzo hij aldaer nog van intentie is herberge te houden zoo is't dat hij dezelve herberge heeft overgegeven alsvooren.

Judocus de Meyer, herberg den Brill

Item ten huysse ende herberge van Judocus de Meyer, filius Cornelis, ook gestaen ende gelegen op de Plaetse omtrent de kerke iegens de heirbaene ofte calside leedende vande stadt Aelst naer Geeraertsberghe, welkers uythangbert verbeeld eenen gauden leeuw, welke herberge van ouds is genaemt geweest den Brill, de welke aldaer is geerigeert geweest van alle oude ende immemoriale tyden, zijnde aenden voors. de Meyer, onbekent met wiens permissie de zelve is geerigeert geweest.

Joannes Baptista Coppens, herberg den Engel

Item ten huysse ende herberge van Joannes Baptista Coppens, filius Franciscus, ook gestaen ende gelegen omtrent de kerke van

het voors. Haeltert inden zuyden van zelve kerke, iegens de heirbaene ofte calside leedende vande stadt Aelst naer Geeraertsberghe alwaer ook een brauerije is, welkers uythangbert verbeeld eenen engel, zijnde ten zelve huysse ook plaetse van ordinaire vierschaere van het voors. Haeltert ende Kercxken, welke herberge aldaer is geerigeert geweest met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer nu omtrent de twintig jaeren geleden.

Josephus Provoost, herberg de Croon

Item ten huysse ende herberge van Josephus Provoost, filius Jan, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen inden zuyden westen vande voors. kerke ter distantie van omtrent een half quartier vers aen de voors. heirbaene, welkers uythangbert verbeeld een croon, aldaer geerigeert met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, nu omtrent dry jaeren leden.

Livinus Meganck, herberg den Windmolen

Item ten huysse ende herberge van Livinus Meganck, filius Adriaen, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen het voors. Haeltert aende heirbaene inden westen vande kerke van het voors. Haeltert ter distantie van omtrent een quartier vers vande selve kerke ende omtrent de sestig roeden vande kerke van Kercxken, zijnde op de muer geschildert eenen windmolen, aldaer geerigeert met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer van in het jaer 1770.

Cornelius Meganck, herberg den Meirlaen

Item ten huysse ende herberge van Cornelius Meganck, filius Adriaen, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen het voors. Haeltert in het gehuchte ten Eede, inden noorden vande kerke

van het voors. Haeltert ter distantie van een half ure, alwaer het uythangbert verbeeld eenen pot, flesche, roomer ende heeft deselve herberge genaemt den Meijrlaen met vande edele heeren vanden lande van Rotselaer aldaer in het jaer 1768 geerigeert.

Adriaen Raes, herberg den Haen

Item ten huysse ende herberge van Adriaen Raes, filius Jacobus, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen in het voors. gehuchte ten Eede inden noorden vande voorseyde kerke ter distantie van omtrent een half ure, waervan het uythangbert verbeeld eenen haen, aldaer geerigeert met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer van over de 35 jaeren.

Peeter Vijverman, herberg de dry Lindekens

Item ten huysse ende herberge van Peeter Vijverman, filius Jan, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen het voors. Haeltert in het gehuchte ten Eekent, inden westen vande kerke van het voors. Haeltert, ter distantie van een quartierenhalf, aende straete leedende van Haeltert naer den prochien van Ayghem ende Meire aende dry lindekens, welkers uythangbert verbeeld de dry lindekens, aldaer geerigeert omtrent de vijftien jaeren, zonder permissie.

KERCXKEN

Peeter de Pelsmaecker, zonder naam of uithangbord

Alsvooren ten huysse ende herberge van Peeter de Pelsmaecker, filius Judocus, gestaen ende gelegen binnen de voors. prochie van Kercxken iegens de kerke aende heirbaene leedende van Aelst naer Geeraertsberghe, zonder uythangbert ofte naem van herberge,

de welke aldaer is geerigeert geweest met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer van alle oude ende immemoriale tyden.

Guilielmus Buydens, herberg Sint Martinus

Item ten huysse ende herberge van Guilielmus Buydens, filius Adriaen, gestaen ende gelegen binnen het voors. Kercxken, omtrent de kerke inden noord westen aende heirbaene, welkers uythangbert verbeeld den H. Martinus, aldaer ook geerigeert met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, van alle oude ende immemoriale tyden.

Joannes Bellens, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Joannes Bellens, filius Livinus, gestaen ende gelegen binnen het zelve Kercxken aende heirbaene omtrent de kerke, zonder uythangbert ofte naeme van herberge met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, aldaer geerigeert nu een jaer geleden.

Josephus Buydens, herberg den Keyser

Item ten huysse ende herberge van Josephus Buydens, filius Jan, gestaen ende gelegen binnen het voors. Kercxken, inden westen vande kerke, iegens de voors. heirbaene ter distantie van omtrent de honderd roeden, welkers uythangbert verbeeld den keyser, volgens het opschrift, aldaer geerigeert met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, nu omtrent de vier jaeren geleden.

Constantinus de Pelsmaecker, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Constantinus de Pelsmaecker, filius Judocus, gestaen binnen het gehuchte ten Berge, gelegen inde zuyden vande voors. kerke ter distantie van omtrent een quartier vers, zonder uythangbert ofte naeme met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, van over de vijftig jaeren.

Livinus Van den Hove, herberg 't Spoelken

Item ten huysse ende herberge van Livinus vanden Hove, filius Hendricus, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen het voors. Kercxken in het gehuchte ter Lucht, iegens de heirbaene inden westen vande kerke ter distantie van omtrent een quartier vers, zonder uythangbert, van ouds genaemt het spoelken, met permissie van de edele heeren vanden lande van Rotselaer, aldaer van alle oude ende immemoriabele tyden.

DENDERHAUTEM

Joannes de Cock, herberg Sinte Arnaut

Alvooren ten huysse ende herberge van Joannes de Cock, filius Nicolaes, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen op de Plaetse bij de kerke van het voors. Denderhautem op de publieque baene leedende vande voors. kerke naer de stadt Ninove, huysse van ordin baire vierschaere, zonder uythangbert, van ouds genaemt Ste Arnaut, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, geerigeert van alle oude ende immemoriabele tyden.

Frans Lercangee, herberg Sinte Barbara

Item ten huysse ende herberge van Frans Lecange, filius Franciscus, bij hem bewoont, ook gestaen ende gelegen binnen het voors. Denderhautem, op de Plaetse bij de kerke op de voors. publieque baene, welkers uythangbert verbeeld de heylige Barbara, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, geerigeert van alle oude ende immemoriabele tyden.

Judocus de Coorde, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Judocus de Coorde, filius Adriaen, gestaen ende gelegen op de Plaetse bij de kerke op de publieque baene voornoemt, bij hem bewoont met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, geerigeert van over oude tyden, alwaer geen uythangbert en word bevonden ende is zonder naem van herberge.

Michiel de Coorde, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Michiel de Coorde, filius Adriaen, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen ook op de Plaetse bij de kerke op de voors. publieque baene, zonder uythangbert ofte naem met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, nu van sincxen dag dry jaeren geleden geerigeert zijnde, de voors. herberge een deel vanden huysse ende herberge hier voor vermeld, bewoont bij Judocus de Coorde.

Gillis Dobbeleer, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Gillis Dobbeleer, filius Peeter, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen ook op de Plaetse bij de kerke aen de voors. publieque baene, zon-

der uythangbert ofte naem met permissie vande edele heeren vanden Klande van Rotselaer, van over de vijftig jaeren geerigeert.

Andries van Bellingen, met uithangbord

Item ten huysse van Andries van Bellingen, bij hem bewoont zijnde brandewijnhuys ofte cantien huys, gestaen ende gelegen op de Plaetse omtrent de kerke inden zuyden van dezelve kerke op den voors. publieque baene, welckers uythangbert verbeeld een flessche ende roomer ende met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer vanden jaere 1771 aldaer geerigeert.

Judocus Maesschalck, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Judocus Maesschalck, filius Jan, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen de voors. prochie inden westen vande kerke omtrent de distantie van honderd roeden, zonder uythangbert ende naam, zonder permissie inde maend 7bre van dezen jaere 1779 aldaer begonst.

Passchier Temmerman, herberg de Vier Heemers

Item ten huysse ende herberge van Passchier Temmerman, filius Emanuel, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen dezelve prochie in het gehuchte ten Borreken inden westen vande kerke ter distantie van een alf quartier vers van dezelve kerke, staende op ofte iegens de publieque straete, leedende van voors. kerke naer de prochie van Oultre, zonder uythangbert, genaemt de vier emers met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, geerigeert van over de vier a vijf en veertig jaeren geerigeert.

Frans Ghijsels, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Frans Ghijsels, filius Peeter, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen in het gehuchte genaemt de Leebeke, inden westen vande kerke ter distantie van een quartierhalf, op de voors. publieque straet, met permissie vand'e edele heeren vanden lande van Rotselaer, van alle oude ende immemoriabele tyden.

Jaspar Sterck, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Jaspar Sterck, filius Jan, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen op den Driesch ter Waerent, aende publieque straete, komende vande heirbaene loopende naer de kerke inden noord westen van de kerke, ter distantie van een half uere, exercerende den styl van brauwer ten zelven huysse, zonder Uythangbert ofte naem met permissievande edele heeren vanden lande van Rotselaer, van alle oude ende immemoriabele tyden geerigeert.

Adriaen Scheerlinck, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Adriaen Scheerlinck, filius Erasmus, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen op het voors. gehuchte ter Waerent, aende voors. straete ter distantie vande voors. herberge omtrent de dertig roeden, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, vanden 11e 7 bre 1768 aldaer geerigeert, zonder uythangbert ofte naem.

Judocus Baeyens, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Judocus Baeyens, filius Jacobus, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen deselve prochie in het gehuchte ter Stichelen inden noorden van de kercke ter distantie van een half ure, zonder uythangbert ofte naem met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer ende van over vier jaeren en half aldaer geerigeert.

Joannes van den Steen, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Joannes van den Steen, filius Jan, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen in het gehuchte ten Dale inde noorden vande kerke, ter distantie van een quartierhalf vande kerke, zonder uythangbert, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer in het jaer 1768 geerigeert, staende iegens de straete leedende naer den heirweg van Aelst op Geerraertsberge.

Melchior de Nul, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse van d'hoirs Jan Goossens, bewoont bij Melchior de Nul, filius Joos, gestaen op het gehuchte ter Vondelen inden noorden vande kerke ter distantie van een quartierhalf op de publieque baene leedende van Aelst op Ninove met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer over een jaer geerigeert.

Peeter Roelant, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Peeter Roelant, filius Jacobus, bij hem bewoont,

gestaen op het gehuchte ter Vondelen inden noorden vande kerke ter distantie van omtrent een quartierhalf vande kerke, zonder uythangbert, nu zonder naem, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, van alle oude ende immemoriabele tyden geerigeert.

Joannes Baeyens, herberg den Roscam

Item ten huysse ende herberge van Joannes Baeyens, filius Jan, bij hem bewoont, gestaen ende gelegen binnen het voors. Denderhautem in het gehuchte ter Vondelen, op de publieque baene leedende vande stadt Aelst naer Ninove, zonder uythangbert, van ouds genaemt den Roscam, zijnde ten zelfe huysse ook eene brauwerije, waerschijnlijk met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, van alle oude ende immemoriabele tyden geerigeert.

Jacobus Gryseels, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge bewoont bij Jacobus Gryseels, filius Adriaen, gestaen ende gelegen binnen de voors. prochie in het gehuchte genaemt ter Blokkingen inden noord oost vande kerke ter distantie van omtrent een alf ure iegens de prochie van Welle, zonder uythangbert, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, nu acht maenden geleden geerigeert.

Adriaen van der Paelt, zonder naam of uithangbord

Item ten huysse ende herberge van Adriaen van der Paelt, filius Michiel, gestaen ende gelegen binnen het voors. Denderhautem, in het gehucht ende aende straete genaemt de Neygenstraete, bij hem bewoont, inden oosten vande kerke ter distantie van omtrent een quartierhalf, zonder uythangbert ende

naem, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, van alle oude ende immemoriabele tyden geerigeert.

HELDERGHEM

Paulus de Swaef, herberg den Groenen Ruyter

nAlvooren is alhier gecompareert Paulus de Swaef, filius Michiel, woonende in zijn huys ende herberge gelegen binnen het voors. Helderghem aende Heirbaene ofte calseyde, leedende vande stadt Aelst naer Geeraertsberge ende aende marctweg ofte passagie op Ninove, ter distantie van omtrent een half ure vande kerke van het zelve Helderghem inden zuyden, welckers uythangbert verbeeld den groenen ruyter, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, aldaer geerigeert ten jaere 1773, zijnde plaetse van ordinaire vierschaere.

Livinus Schoon, herberg den Meyboom

Item ten voornoemden dage is alhier ook gecompareert Livinus Schoon, filius Peeter, woonende in zijn huys ende herberge, gestaen ende gelegen op den Berg t' Ayghem, juridictie van Helderghem, aende prochieweg ofte straete, leedende vande kerke van Ayghem naer de prochie van Woubregteghem, inden westoen vande kerke van Helderghem, ter distantie van omtrent een quartiere vers, zonder uythangbert, genaemt den Meyboom, zonder permissie dan op versoek van zijne gebueren aldaer geerigeert ten jaer 1774.

Anne Marie Coppriau, herberg de Herderkens

Item is alhier ook gecompareert Anna Marie Coppriau, weduwe van Joseph van der Meiren, woonende in haer huys ende herberge

gestaen ende gelegen binnen het voors. Helderghem iegens Outer, aende heirbaene ofte calseyde leedende van de stadt Aelst naer Geeraertsberge, inden zuyden vande kerke van het voors. Helderghem, ter distantie van omtrent een alf ure, zonder uythangbert, genaemt de herderkens, aldaer geerigeert van alle oude ende immemorale tyden, zonder dat zij weet met wiens permissie.

Adriaen d'Haeseleer, zonder naam of uithangbord

Item alhier nog ten voornoemden dage gecompareert Adriaen D'Haeseleer, filius Laureys, woonende in zijn huys ende herberge, gestaen ende gelegen binnen het voors. Helderghem, op het gehuchte t' Oom, aende straete leedende vande kerke van Helderghem naer de voors. heirbaene ter distantie van een quartier vers, zonder uythangbert ofte naem, aldaer geerigeert van inde vijftig jaeren leden, zonder dat hij comparant weet met wiens permissie.

Alexander van den Driessche, herberg de Croone

Alexander van den Driessche, filius Jan, is alhier gecompareert, woonende in zijn huys ende herberge, gestaen ende gelegen op den Driessche, binnen deze prochie ten zuyden vande kerke, ter distantie van omtrent een half quartier vers, welckers uythangbert verbeeld eene croone, met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer, aldaer geerigeert in 8bre 1777.

Constantinus Goossens, zonder naam of uithangbord

Item is alhier ook gecompareert Constantinus Goossens, filius Anthonius, woonende t' zijnen huys ende herberge, gestaen ende gelegen binnen het voors. Helderghem, beneden den voors. Driessche ter distantie alsvooren, zonder uythangbert ofte

naem, aldaer geerigeert van omtrent de 20 jaeren, zonder dat hij comparant weet met wiens permissie.

Passchier Blancken, Herberg den Keyser

Item is alhier gecompareert Passchier Blancken, filius Jan Baptist, welken comparant woonende ten huuse ende herberge van zijne moeder Jenno Hanssens, weduwe van Jan Baptist Blancken, gestaen ende gelegen aende voornoemde heirbaene, leedende vande stadt Aelst naer Geeraertsberge inden zuyden vande kerke ter distantie van omtrent een half ure van de kerke, verclaert dat het uythangbert verbeeld den keyser, aldaer geerigeert omtrent de negen jaeren leden met permissie vande edele heeren vanden lande van Rotselaer.

Gillis Coppens, herberg het Huyseken

Item is alhier insgelijks gecompareert Gillis Coppens, filius Judocus, woonende 't zijnen huuse ende herberge, gestaen ende gelegen binnen de prochie van Ayghem, juridictie van Helderghem, in den Berg 't Ayghem, inden noord westen van de kerke van Helderghem ter distantie van een quartier vers aende publieque baene leedende vande kerke van Ayghem naer de prochie van Woubregteghem, zonder uytgangbert, van oude genaemt het huuseken, van alle oude ende immemorale tyden aldaer geerigeert, zonder dat comparant weet met wiens permissie.

Peternelle Schoupe, zonder naam of uithangbord

Deposant, burgemeester de Vulder, heeft hedent ter greffie overgebracht ende te kennen gegeven, dat Peternelle Schoupe, weduwe van Joannes Baptiste Schoupe, woonen-

de in haer huys gestaen aende kerke van Helderghem, aldaer herberge houdende, dat dezelve aldaer is geerigeert geweest van in alle oude ende immemorale tyden, zonder te weeten met wiens permissie volgens dat zij aen heeft verclaert, mij toorconden als greffier signant, desen 21e 8bre 1779.

John Scheerlinck

Bron: Stadsarchief Aalst, Archief v/h. Land van Aalst, Nrs. 1852, 1863, 1874 en 1875.

Pachters van Groot-Haaltert betalen cijns en renten

AAN HET AALSTERS BEGIJNHOF

Het betalen van belastingen, renten en pachten is geen modern verschijnsel. Sinds eeuwen moet men een deel afstaan op hetgeen men verdiend heeft. De mens tracht dan ook zo weinig mogelijk aan een ander te moeten geven waardoor soms conflicten ontstaan met zelfs langdurige processen tot gevolg. Het systeem is feitelijk niet nieuw want in archivalia vindt men de meest uiteenlopende geschillen tussen pachters en eigenaars.

Alleen de lijfeigenen moesten niets betalen aangezien ze niets verdienden. Wie nadien toch iets bezat of mocht bewerken, moest zorgen voor cijns of pacht. De vorm van betalen verschilde wel eens want er werd zowel in natura als in speciën betaald.

Het waren vooral de "Heren" en later de vooraanstaanden die over uitgestrekte eigendommen beschikten, maar ook de abdijen hadden, dank zij jarenlange giften, heel wat rijkdom bijeen vergaard. In de streek waar ze gevestigd waren, bezaten ze in de verschillende dorpen tiendeschuren om de opbrengst, die voor hen bestemd was, op te stapelen.

Ook begijnhoven behoorden tot de categorie van grondbezitters, alhoewel bij de stichting van het Aalsters begijnhof heel wat begijntjes uitgestuurd werden om te bedelen. Later werden ze echter welgesteld en konden zij, dank zij schenkingen, zelfs pachtgelden innen.

In het "renteboek" toebehorend aan het begijnhof "Ste Katelinen" uit Aalst vermeldt men heel wat pachters uit de streek die een jaarlijkse rente verschuldigd waren. Hier

komen ook enkele deelgemeenten van Groot-Haaltert voor in het register dat zorgvuldig bijgehouden werd: "Dit es de eerfelijcke rente van den hove Sinte Katelinen, dat men heet beghinhof in Aelst, vander fermeriën ende vander kerken ter selver stede, ghescreven int jaer ons Heeren dusentich, III c ende LX (1360)."

Aan het begijnhof was tevens een "convent te Coudendael" verbonden, genoemd naar de naam van de "infermerij". Dit was een ziekenhuis dat meestal onderhouden werd met de geïnde pachten en giften en eventuele bruidschat die de begijntjes moesten meebrengen bij hun "intrede". De gelden dienden eveneens om godsdienstige voorwerpen en vooral kerkboeken aan te kopen of te onderhouden: "dat de bouken ende scriften vande goddelike diensten ende fundatijen bij ngelentie altemet int ongereede commen ende verdonckeren ..." Daarnaast bestonden er ook nog rekeningen om "te fruyte de Coudendaele". Zoals dit nog veel het geval is, moesten de pachten en renten met kerstmis betaald worden. Uit het pachtboek haalden we enkele gegevens betreffende Groot-Haaltert: "Dit es den pacht van den lande ende meersche toebehoerende den beghinhove van Aelst".

Haaltert

Heynerijc van Welle heeft ghenomen in goeden loyalen pachte jeghen vorseyt hof 1 dachwant lands ghelegghen op Hoelboschvelt te Brantteghem, eenen termijn van IX jaeren, omme XVI gr. tsjaers, vallende den eersten pacht te Kersavende LXIII-tich.

Adriaen Callebaut heeft gheuoemen in pachte een halff buender lands, XXV roden men, ghelegghen op den Bosch, omme LII-tich gr. tsjaers, vallende den eersten pacht te Kerssavende anno LXIII-tich, ende also voert.

Woutter de Deckere heeft gheuoemen jeghen vorseyt hof een half dachwant lands, op de Middellkoutere ghelegghen ter Heyden, omme XVIII gr. tjaers, betaellende den eersten pacht anno LXIII-tich te Kerssavende ende also voert.

Heynriic Beelen heeft gheuoemen in goeden loyalen pachte 1 half dachwant, ghelegghen te Aalteert, op den Crayenwinckele, den weech daer men tAelst weert loept, doere Jan tSoncke op dander zijde IX jaer lanc, betaellende den eersten pacht te Kerssavende LXIII-ich, ende also voert toet den ende van den termine, omme XXIII s.

Kerksken

Jan van Eygene heeft gheuoemen in pachte III dachwant lands, I op die Seelcoutere, een op den Waterval, I op den Thonijsborre, omme III I b IX s. par. tjaers, IX jaer lanc, betaellende den eersten pacht te Kerssavende anno LXII-tich, ende also voert, ende die rente ghewert die daer vut ghaet ende hij moet deen dachwant bezaeyen met wenercoerne.

Daarnaast waren er de renten om werkelijk uitsluitend de ziekenzorg te spijzen: " Dit es de erfelike rente die ten Coudendaele toebehoort ".

Hierbij vermeldt men: " By den eersten boucke was blyckende dat den huuse vanden Couden (dale) toebehoort seker lant in Denderhoutem, te wetene dry dachwant ende XXIII roeden, die te pachte houdende es Joos de Vos, omme X I b III s. p.

Anderen betaalden aan de gehele gemeenschap: " Dit naervolghende es de erfelike

rente vanden hove van Sinte Kathelinen, datmen (heet) Ödbeghinhof in Aelst, toebehoorende der Kerken ende fermerien, ghelegghen binnen den vorseyden hove, vallende telkens Kerssavende ende tsinte Jansmesse. Ghescreven int jaer duserent IIII c ende LXV."

Denderhoutem

Gillijs de Keghele up zynen scoef te Houtem, die Jan Clocmans was ende Bussarts van Munte X s.

De Heylighe Gheest van Sinte Jacops te Ghend, van mynder jouffrauwen wegghen van Roeselaer, op III dachwant lands, dewelke zy cochte jegghen Janne den Donckeren, ghelegghen up tFosselvelt II s. VIII d.

Jan vander Waerden, up een dachwant lands, dat Clause den Hane toebehoerde, up tSondervelt. III d.

Jan de Hoemakere, van Katheleinen Stichelmans wegghen, op tvorseyt bewijs II d.

Jan Daems, van Heindericx hoer wegghen vander Heyden, ende dat te voren jouffrauwen Clemensien van Liekerke wasl hoen XII d.

It. de selve Jan up tvorseyt bewijs, van her Jans Vander Heyden jaerghetide VIII s.

Haaltert

Adriaen Callebout, van Jans, zyns vaders, wegghen, up 1/2 dachwant steden, voer Scrivers ten Heechoute VI d.

Joos de Hoemakere, van Heinderic Scrivers wegghen, up 1/2 dachwant steden, neven de Voseyde stede VI d.

Jan Taelman, van Claus Callebouts weghen, ip 1/2 dachwant broucx inden Larenbrouck VI d.

Jan tSoncke, van Gillijs van Landuyts weghen, op een dachwant broucx in den Larenbrouck XII d.

Heinderic Callebout, van Gillijs Callebouts weghen, van selven broucke III d.

Item de selve, van Daneel Coppens weghen, vanden selve broucke III d.

Gillijs Plume, up drie vierendeel lands, ghelegghen boven der Heyden int Putken, commende van Lijsbetten van Musschezeels weghen XII d.

Gheeraardt de Splitere, van Wouters Wijtens weghen, uten selven bewijse XII d.

De Heileghe Gheest van Haeltert, van Jans van Wayenberchs weghen, up een stuc lands, ghelegghen up dlaervelt, commende van Claus oer van Ossenbrouck IX s.

Pouwels de Deckere (naderhand debet Woutre Lievens) van Gillijs Callebouts weghen, up I dachwant lands, liggghende ten Boemkene XII d.

Rase de Sceppere, van eenen sartere van Pieters sBruynen weghen, inden Bruel ghelegghen, Pauwels de Deckere up deen zijde, der Perren lochten up dander zijde. Hieraf es eenen tsartere II scilde

HELDERGEM

Claus de Somere (debet Pietre Dame) up een stede te Hayeghem XXVIII s. Hieraf ghelt Neese tCostersXII s.

Jan (later Gillijs) Meganc, up een stuc meersch, groot een dachwant, X roeden men, inden Langhenmeers VI s.

Goesen vander Eeken, van Daem Meganc weghen, vanden vorseijden bewijse III s.

Item de selve Goesen, vanden vorseijden bewijse III s.

s = schellingen
d = denieren
sp = schellingen paris
men had 20 s in één pond (lb)
en 12 d in één schelling

Julien De Vuyst

***'Een goedendag uit
Heldergem'***

***Van de tentoongestelde (én unieke)
foto's zijn er nog
een aantal beschikbaar.***

Informeer bij Roger De Troyer

Bij de dood van D'Heer Petrus Denies

“ Ick hebbe d'eer ... Ued. te laten weten de doodt van d'Heer Petrus Denies “.

Dit was de aanhef van een schrijven van A. Jos. Plasmans, pastoor van Iddergem, gericht tot de heer van Rotselaar. (1)

Het is wel wat meer dan een simpele mededeling als “ ... mijn buurman X ging ter ziele ... “. Neen. Er schulde meer achter.

Waar een sterfgeval voorkwam volgde na enkele weken de kille uitnodiging van overheidswege om het gehele bezit - niets meer maar zeker niets minder - van de overledene duidelijk, zwart op wit, juist en vooral eerlijk becijferd kenbaar te maken. Even prompt volgden dan, korte tijd nadien, de even juiste en even eerlijke sommen die vadertje staat ijlings dienden uitbetaald te worden, vooraleer in het bezit te kunnen komen van wat nog restte van de eigendom van de overledene. Zo ongeveer verging het de erfgenamen van Pastoor Petrus Denies die dit tranendal te Denderhoutem verliet op 22 oktober 1753. We schreven wel “ongeveer”, want buurman, pastoor Plasmans, had weet van een zekere handeling, hieraan rechtstreeks rakende, van de nog levende pastoor Denies. Plasmans had wel een klok horen luiden van “ ... Ik zal die doodschuld vòòr mijn overlijden zelf regelen”, maar hij wist wellicht niet de klepel hangen zoals onze spreuk luidt : “ ick wete den totalen inhoudt niet, sijn Edelheyt sal sulckx beter weten ...”

Zo schreef Plasmans openhartig aan de Heer om te vernemen of pastoor Denies dus werkelijk doodschuld vooraf betaalde. Zo dit niet het geval was wenste hij te weten hoeveel er nog diende betaald te worden. Het was immers zo dat poorters en buitenpoorters (2) toen zekere gunsten genoten inzake belastingen en/of bij vereffening van erfenisrechten.

Pastoor Plasmans ging niet over één nacht ijs want hij preciseerde duidelijk dat hij wenste te weten “ ... hoe veel El. daar vorene pretendeert ...” en verder “ ... om geen moeilijkheden te hebben met uwen Bailliu T'Kint ”

Misschien was pastoor Plasmans wel mede-erfegenaar van collega Denies? Jammer dat we geen afwikkeling van deze kwestie terugvonden.

Edgard Huylebroek

1) R. A. te Beveren. Land van Rotselaar. Denderhoutem. Los stuk uit de bundel “ Wettelijke Passeringen“.

2) Enige uitleg over poorter- en buitenpoorterschap kan men o.a. vinden in het “Land van Aalst “, Jaargang 1965, pagina. 85 en verder.

Herinneringen ...

Sinds de oprichting (vóór 1930) van de Boerenbond te Haaltert was één van de regelmatig georganiseerde uitstappen: een studiebezoek aan de 'Molens' (graanfabriek van de Belgische Boerenbond in Merksem).

In ' Politieke en sociale geschiedenis - Haaltert 1830-1976 ' publiceerden wij een groepsfoto uit 1938.

Hieronder een opname uit 1951 van de Haaltertse BB-leden met hun proost E.H. Louis Bosteels.

zittend (vlnr): 1. Omer Meganck 2. onbekend 3. Frans Bleys 4. Jozef Scheerlinck 5. Paul Cautiaert 6. E.H. Bosteels
7. Roger Becqué 8. Achiel De Rouck 9. Jozef Hendrickx 10. Urbain Redant.

1ste rij: 1. buschauffeur Bencar, Benoni De Schrijver 2. Jozef Roelants 3. Constant Sterck 4. Frans Perreman
5. Gilbert De Vos 6. Achiel Vijverman 7. Willy Van den Steen 8. Raymond Roelants 9. Frans Van der Gucht
10. Arthur De Backer 11. Hector De Backer 12. onbekend 13. onbekend.

2de rij: 1. .... Hoebeeck; 2. Albert Taeleman 3. Emiel Scheerlinck 4. Jozef Stockman 5. Robert Lievens
6. José Van Cromphaut 7. Désiré De Pauw 8. Leo De Rouck 9. Omer De Troyer.

Willy De Loose
(foto: verz. Jozef Stockman)

P.S.: zijn er lezers die gelijkaardige groepsfoto's bezitten, geef seintje aub.
Met dank

Het boek telt ongeveer 300 blz. en is rijkelijk voorzien van foto's, tabellen en kaarten.

Bij voorinschrijving (tot 1 augustus 1996) 950 fr., voor de gewone uitgave en 1.300 fr. voor de luxe-uitgave. Na 1 augustus bedraagt de prijs respectievelijk, 1.050 fr. en 1.400 fr. Voor wie het wenst kan het boek opgestuurd worden. De verzendingskosten bedragen 120 fr.

Voorintekenaars worden opgenomen in het boek.

Een werk dat u als (oud)-Heldergemnaar in je boekenkast moet hebben en dat het ideale geschenk is, voor een vriend of familielid, die reeds jaren ons dorp heeft verlaten.

HOE BESTELLEN ?

U kan dit unieke werk bestellen door middel van overschrijving op rekeningnummer : 439-5083062-64 op naam van de Heemkundige Kring Groot-Haaltert - p/a. Diepeweg 15 - 9450 Haaltert.

GEMEENTEBESTUUR
HAALTERT

PAROCHIAAL
FEESTCOMITE
HELDERGEM

DVV
VERZEKERINGEN

BACOB
BANK

6
Nationale Loterij

network
CONSULT
HAALTERT

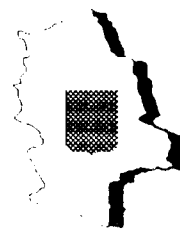
OCB
KOPPELAPPARAATRIE
BRUSSEL

REIZEN
MUYLAERT
DEBIEKENHOFEN

FIETSEN
Scheerlinck
AALSEM

FOTO + VIDEO
CHRIS REDAERT
SPECTOR
HAALTERT

UNO
don-hel-zelf
AALSEM

Heemkundige Kring Groot-Haaltert

stelt voor

BIJDRAGE TOT DE GESCHIEDENIS VAN HELDERGEM

TEKEN NU IN !!!!!

Weet U .....

- dat Heldergem ontstaan is uit twee parochies en bijna Laetem heette ?
- dat er resten van een Romeinse villa in Heldergem zijn gevonden ?
- dat Heldergem nog een tweede 'Dries' had ?
- waar de naam Bureeck vandaan komt ?
- dat Heldergem in de 19de eeuw voor een groot deel in handen was van een generaal en een markies ?
- hoe het wapenschild ontstaan is ?
- dat Heldergem ooit een professor als burgemeester had ?
- waar de naam 'Glorieux' vandaan komt ?
- dat Heldergem reeds vóór de oorlog een voetbalploeg had ?
- dat er in Heldergem nog toneel werd gespeeld ?

Indien niet, lees dan verder.

Als Heldergemners mogen wij nu reeds fier zijn op de realisaties ter gelegenheid van '900 jaar Heldergem'. Meteen was dit voor de Heemkundige Kring het ogenblik om te graven in het plaatselijk verleden. Voor de eerste maal komt er een uitgebreid werk uit over ons dorp, waaraan niet minder dan 7 auteurs hun medewerking hebben verleend. Een kort overzicht.

Het boek is ingedeeld in 10 delen :

I. Voorgeschiedenis en plaatsbeschrijving.

Historicus Peter D'haeseleer schetste Heldergem historisch en geografisch.

II. Toponymie van 1500 tot heden

William Minnaert probeerde de huidige en vroegere plaatsnamen te situeren, en waar mogelijk, de eerste stappen te ondernemen in de richting van een verklaring.

III. Heerlijkheden en grootgrondbezitters tijdens het Ancien Régime.

Marc De Moyer voerde een grondige studie uit naar het grondbezit in Heldergem tot de 18de eeuw.

IV. Grootgrondbezitters in de 19de eeuw

Roger De Troyer behandelde het grondbezit in de 19de eeuw.

V. Napoleontische periode, WO I en WO II.

Geert Boelaert verdiepte zich in de oorlogen en de invloed ervan op ons dorp. Vooral de Napoleontische periode komt uitgebreid aan bod.

VI. Politiek, 17de eeuw tot heden.

Willy De Loose grasduinde in de politieke situatie in de laatste drie eeuwen.

VII. Kerkelijk leven.

Ex-onderpastoor Roger Cosyns bestudeerde de parochiearchieven en poogde aan de hand ervan, een beeld te geven van het kerkelijk leven gedurende de laatste decenia.

VIII. Onderwijs

William Minnaert ging op zoek naar de ware toedracht rond het sluiten van de scholen en riep een beeld op van het onderwijs zoals de ouderen dat nog kenden. Talrijke klasfoto's zorgen voor boeiend zoekwerk.

X. Sociaal economische schets.

Peter D'haeseleer bestudeerde eveneens de sociaal-economische situatie.

X. Verenigingsleven, vrije tijd en ontspanning.

William Minnaert verzamelde alle informatie i.v.m. het verenigingsleven. Vele foto's maken dit deel bijzonder interessant.